

AŞAĞIDAN YUKARIYA ŞEHİRCİLİK, ÇOĞUL KAYNAK VE ÇOĞUL FİNANSMAN

Winka Dubbeldam

BOTTOM UP URBANISM, CROWD SOURCING AND CROWD FUNDING.

HIGH DENSITY HOUSING

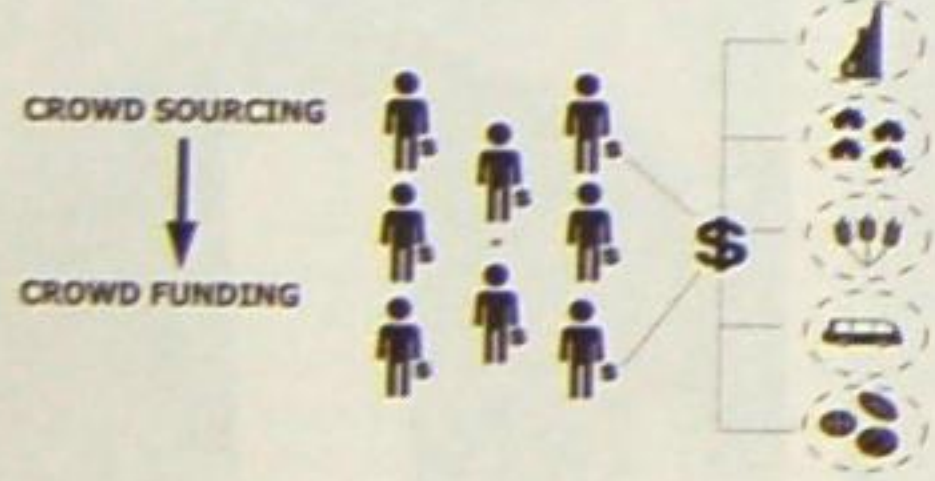
- Student Housing
- Micro Housing [Tower]
- Hotel - Condo Tower

MID DENSITY HOUSING

- Ecological Housing

SO HOW IS THIS NEW MIDDLE CLASS GOING TO BUILD THEIR NEW LIFE, THEIR NEW CITY?

KENTSEL STRATEJİ OLARAK TABANDAN TEPEYE TASARIM

Dürüst olalım. Sayılar hayli sarsıcı. Son gelen Birleşmiş Milletler verilerine göre Afrika ve Asya birlikte önümüzdeki yarım yüzyıllık süreçte dünya kentsel nüfus artışının yüzde 86'sını oluşturacak, ve bu eşiği geçirmiş artış işsizlik, konut ihtiyacı, ve altyapı gibi konularda yeni problemler doğuracak.

BM Ekonomik ve Sosyal İşler Bölümü (DESA) Nüfus Dairesi tarafından hazırlanan 2011 Dünya Şehirleşme Analizleri 2011 revizyonuna göre 2050 yılına kadar Afrika'nın kentsel nüfusu 414 milyondan 1,2 milyara çıkacakken, Asya kıtası kentsel nüfusu 1,9 milyardan 3,3 milyara çıkacak. Kentsel nüfusta en yüksek artışların şu ülkelerde olması bekleniyor: Hindistan, Çin, Nijerya, ABD ve Endonezya. Önümüzdeki kırk yıllık süreçte, Hindistan'ın kentsel nüfusuna 497 milyon insan eklenmesi beklenirken, Çin'in 341 milyon, Nijerya'nın 200 milyon, ABD'nin 103 milyon ve Endonezya'nın 92 milyon eklenmesi bekleniyor. <http://www.un.org/app/news/story.asp?NewsID=41722#U-Uya1Yud9k>

Patlama yaşayan yalnızca nüfus artışı değil elbet; toplum yapısı da benzer oranda değişiklik gösteriyor. Örneğin, bir süredir Latin Amerika şehirlerinde toplumdaki ve özellikle şehirlerinde yeni bir denge yaratan, orta sınıfla müthiş bir artış gözlemleniyor. Son on yıl

inde, Latin Amerika'da kişi başına günlük 10\$ ile 50\$ arasında kazanan insan oranı 1/5'ten 1/3'e çıktı. Kıta tarihinde ilk defa orta sınıf nüfusuyla sınımlı yoksul nüfusu eşitlenmiş gibi gözüküyor. Bugün Latin Amerika'nın 590 milyon sakininin %75'inden fazlası şehirlerde yaşıyor, ki bu sayı gelişmekte olan ülkeler arasında bir rekor. Aslında bu evrensel bir trend: 1950'de neredeyse 730 milyon insan şehirlerde yaşıyordu; 2009'a kadar bu sayı 3 milyarın üstüne çıktı.

Bu durum dünya ekonomisini yeniden şekillendiriyor ve enteresan bir şekilde Batı'yla ilgili hakim küresel güç olma ve sömürleşmeyle ilgili klasik görüşü yerle bir ediyor. Latin Amerika artık fakir, yozlaşmış, eşitsiz bir bölge değil ve Batı'nın destek ve bakımına muhtaç değil. Gelişmekte olan üçüncü dünya ülkelerinin, iyileşen eğitim sistemi, artan geliri, gelişen ekonomi ve ticaretleriyle gelişmiş bölgelere dönüşmesi yeni bir orta sınıf şekli doğuruyor. Bu yeni oluşum şimdi geleceğin şehrinin oluşturulması için arzi yaratacak.

Tabandan tepeye tasarım fikri, sistem bazı düşüncelerin yaygın olduğu akademide yeni sayılmaz, ancak Kentel Tasarım için nispeten daha nadir gözlemlenir. Tabii ki tabandan tepeye üçüncü dünya sivil hareketi diye bir şey vardı, ancak son zamanlara kadar spontane toplu göçler, illegal arazi islahı, ve kentsel altyapı alanlarında dile getiriliyordu. Çin'de devletin otoban yapı-

mı için arazisini istimlak etmesini reddeden ördek çiftçisi ve Kahire'de gayri resmi bir mahallenin ana yola erişebilmek için yarı yola kendi çıkışlarını inşa eden sakinleri, insanın gücünü gösteren muhteşem örnekler.

Ama bu farklı. Bu yeni orta sınıf şehirlerini ve refahlarını oluşturmak için yepyeni ve çok daha iyi araçlara sahipler. Master planların başarısız kaldığı durumlarda, tabandan tepeye tasarım çok daha iyi bir çözüm yolu. Stratejik kentsel tasarımı, BÜYÜMEYİ teşvik etmek üzere tasarlanmış dinamik bir girdi ile değiştiriyor. Ekonomik, sosyal ve kültürel seviyede büyümeden bahsediyoruz. Gelişmekte olan, geri bildirim veren dinamik bir sistem. Giderek karmaşıklaşan hem küresel hem yerel seviyede idare edilen şehirlerimiz için daya iyi bir çözüm sunuyor. Tabandan tavana çözüm metodu yerleşim bölgesinin özünde olan kaliteleri araştırdığımız etraflı bir araştırma fazına dayanıyor. Bu bilginin ışığında, en ince ayrıntısına kadar hangi binanın ya da yerleşkenin cazibe ya da büyümeyi sağlayıcı merkez olarak nereye yerleştirileceği gibi kritik kararlar alınıyor. Bu "akapunktur noktaları" anında ikincil etki yaratıp, ani büyümeye sonuçlanıyor ki bu da aynı zamanda akıllı, uyum sağlayıcı ve en önemlisi refah seviyesi yüksek bir şehre imkan tanıyor.

BOGOTA ŞEHİR MERKEZİ

İşverenimiz bizi Archi-Tectonics'e Bogota şehir merkezi için tabandan tepeye bir plan hazırlamamız için davet etti. İlk adım uzman ekibin hazırlanması için destek sağlamak oldu. Şehir planlamacı, Manhattant WTC bölgesinden ve West Side bölge geliştirilmesinden sorumlu Gary Hack; İngiliz trend araştırma grubu ve kitle kaynaklama (crowd sourcing) uzmanı PSFK gibi önemli yenilikçiler ve iş verenimizle, Bogota sakinleri için interaktif bir platform oluşturmak üzere işbirliğinde buluştuk. Bogotalılara şehir merkezleri için sunulan önerilere interaktif olarak müdahil olabilecekleri, dolayısıyla tasarıma gerçek zamanlı ve direkt geri bildirimlerle etki edebilecekleri bir platform. Farklı inisiyatifler belirlendiği anda, süreç yeni orta sınıfın kendi inisiyatiflerini kitle fonlamasıyla (crowdfunding) sonuçlanıyor.

SÜREÇ

Kendi kendimize sorduğumuz ilk soru şuydu: Şehir merkezi (downtown) gerçekten ne anlama geliyor? Avrupa'da şehir merkezlerini genelde ortasında bir kilitse barındıran şehrin göbeği olarak düşünürüz. Kuzey Amerika'da downtown kelimesinin daha ziyade kamu binalarını, farklı demografileri ve kurumları barındıran merkez ticaret bölgesini anlatmak için kullanıldı-

ğını fark ettik. Bogota şehir merkezinin hızlı bir analizi şehrin iki önemli özellikten mahrum olduğunu fark ettirdi: demografi (neredeysse kimse merkezde yaşamıyordu) ve kamu binaları yani hiçbir sosyal içerik yoktu. Yerel optimizasyonun küresel bir amaçla birleşmesi kritik önem arz ediyor, ki bu da ikisinde de başarı gös-

teren kentsel bir ortama olanak sağlar. Altı adet yeni inisiyatiflerin oluşmasına ve ikincil etkilerle Bogota'yı içlerinden dışarıya yeniden inşa edecek tabandan tavana

kentsel cazibe merkezi geliştirdik. İki örnek vereceğim.

İLK SENARYO demografiyle alakalı bir tabandan tavana yaklaşım. Yaklaşık yalnızca 259.580 kişi Bogota şehir merkezinde yaşıyor ancak 1.707.750 kişi her gün bölgeye dışarıdan geliyor ki bu da korkunç bir trafik sıkışmasına, hava kirliliğine neden oluyor; üstüne üstlük şehir geceleri tamamen ıssızlaşıyor. Bu sayının yaklaşık 1 milyonu, kuzeyde daha zengin bölgelerden gelen ve güney batıda daha yoksul semtlerden gelen ve bölgede bulunan 33 üniversite ve okula giden öğrencilerden oluşuyor. Örneğin şehri "iş-ev-iş" rutinleriyle kalabalıklaştıran bu 1,7 milyon insan Bogota şehir merkezinde yaşıyor olsaydı, görüntü tamamen değişirdi. Şehir merkezinin yeniden canlandırılması yeni öğrenci konutları, yeni kamu binaları, iyileştirilmiş toplu taşıma sistemleriyle sağlanabilir, ki bu bir değil tam üç soruna birden çare olurdu.

BU NASIL YAPILABİLİR?

Gelişen pazarlarda, ihtiyaç duyulan dikey yoğunlaştırmanın finansmanı neredeyse imkansız. Geçtiğimiz 35 sene içinde, banka faiz oranları ve kur riskleri, şehir merkezinde bahsedilen konut ihtiyacına rağmen, Bogota'da bir tane gökdelen inşasını imkansız kılmış. İş verenimiz "İdeal Şehir" adında geleceğin şehri için bir model öneren politik olmayan bir proje geliştirdi;